

פ ר ט י כ ל . ס . כ"ו/2

מישיבת ועדת העבודה שהתקיימה ביום ב'
י"ג בסיון תש"י (29.5.50) בשעה 11.45

=====

נוכחים:

חברי הועדה:

- ע. גלובמן - היו"ר
- נ. הראז
- י. שסחוננית
- ח. לסדן
- ח. כהן-סגור
- א. כהן
- ח. רובין
- א. אלמלח

מזמנים:

- מר פינקלשטיין - ב"כ משרד העבודה
- מר ביתן - ב"כ מרכז הלשכות
- מר בולך - ממרכז הלשכות.

בעדרו:

חברי הועדה:

- ס. אונא
- ס. בנטוב
- א. גולדראט
- ז. גלוסקא
- פ. לוביאניקר
- י. גיל
- ר. שרי

היו"ר ע. גלובמן:

הזמנו להשיבה זו את ב"כ מרכז הלשכות ואת ב"כ משרד העבודה. הישיבה הזו תהיה מוקדשת רק לעניין אחד בלבד, וזהה העניין אשר הכנסת הסילה עלינו לנדרו - עניין ראש-העין. מה התרחש שם ומה הן המסקנות שלנו, ולהביא את מסקנותינו לכנסת.

מר ביתן:

ממרכז לשכות העבודה. אצי ארסה לעצמי כמה הערות, ובמספר מספרים תגאור לכם את הרקע של המספרות כמחנה ראש-העין.

בדרך כלל ירוע שאחרי עונת הקטיף באה תקופה קשה למושבנות. הקטיף נגמר אצלנו הסנה בחודש מרץ, ובהתחלת אפריל עמדנו כבר בפני בעיה רצינית של חוסר עבודה, בעיקר במושבנות. לא היו תלונות רבות בערים ביחס לחוסר עבודה, אבל היו תלונות במושבנות. באפריל היו לנו בערך כ-7000 מחוסרי עבודה בטלוצע. ז.א. עליה של קרוב ל-2500 איש במשך שבועים, טבעי הדבר שלשכת העבודה היתה צריכה לשאול את עצמה מאין בא הסנוי הזה. ונוכחנו לדעת כי במושבנות עובדים מאות עולים מביין יוסכי המחנות. כאשר הערכנו את מספר העובדים מן המחנות לא תארנו לעצנו שהמספר הוא כל כך רב, אולם לאחר שהטלנו מספרות, נוכחנו לדעת כי קרוב ל-2500 עד 3000 איש יצאו לעבודה כשהם רציניים בלבד. ואנשים עוד הגיעו גם סנתגיה ועד תל-אביב. כמו כן נוכחנו לדעת שהאנשים הגיעו לעבודה באופן מאורגן, ובאנשיבוטים שנשלחו בכל בקר ע"ה המעבידים. העולים אלה קבלו שכר של 60-70-80 גרוש ליום, ועבדו גם במסק בית בסכר של לירה לשבוע. כן התחילו להגיע תלונות ללשכת העבודה על אי-תשלום המשכורת לפועלים. נסינו להתנגד לתופעה זו בדרך רגילה של מספרות במקומות העבודה. כן השתדלנו לעורר את לשכות העבודה בכל המושבות

כרי שתלחמנה בעבודה הכלתי מאורגנת. אולם במהרה נתברר שפפתה-תקוה לא היתה למלחמה הזאת כל תקוה, כי הסטדים היו כאלה שפסוט אי-אפשר היה לאסוף מספר כה רב של פועלים אשר יעמדו במסורות בכל מקומות העבודה. לסכת העבודה פרסמה כרוזים בכל מקומות העבודה, הלכנו לבקר במקומות העבודה וגם הלכנו לבתים והסתדלנו להסביר את הרקע הזה המהווה סכנה רצינית לעבודה המאורגנת. אלה היו הצעדים שבהם נקטה לסכת העבודה בפתח-תקוה.

וברצוני למסור במרוכז מה היו הסניעים שאלצו את לסכת העבודה בפתח-תקוה להלחם בעבודה הכלתי מאורגנת. הסבה היא ברורה, ואין לקבל את הסבות שצויינו ע"י העתונים, כאילו יש פה ענין של רגולציה טבעית של סכר העבודה. ניטוק זה מטסטט את הענין ומציג אותו באור לא נכון. לסכת העבודה אינה מטפלת בסכר העבודה. ענין הסכר נמצא בטלב של מו"ס בין נציגות המרכז החקלאי, לבין נציגות התאחדות האכרים, ואם יש סבות לסנויים בסכר - הרי יש תמיד טבע סדיר בין שתי הנציגויות האלה. הענין הוא לא בגובה הסכר, אם סכר העבודה עומדת כיום על 1.800 ל"י ליום, הרי העולה מוכן לקחת ולוקח 1.200 ל"י ואף פחות מזה. אם יעמידו מחר את הסכר על פחות מ-1.800 ל"י ליום - טוב היו העולים מורידים את הסכר לפחות ה-1/2. טבעי הדבר שאנשים אשר כלכלתם וסיכונם מובטחים להם מכספי הצבור וכספי הסוכנות היהודית - טבעי הדבר שהם יכולים להרשות לעצמם להציע את עבודתם בסכר נסוך ששל העובד הגר במוסבה וכלכלתו וכלכלת בני ביתו, עליו. אין כאן ענין של סכר, כפי שהוצג ע"י העתונים, ולא ענין של הגנת זכויות הפועלים, אלא יש כאן דבר הרבה יותר פסוט והרבה יותר אלמנטרי, מכיון שרוב הרסומים בלסכת העבודה, ואלה הפונים כיום ללסכות - הם בעיקר עולים אשר יצאו מהמחנות רק לפני זמן קצר.

סינואר 1950 ועד אפריל 1950, לסכות העבודה בארץ ספלו ב-52,964 איס אשר פנו ללסכה. מתוכם עולים חדשים - אשר עזבו את המחנה (כ-5-4 חדשים לפני כן) - 13.042 איס, חיילים מסוחרים - 12.091 איס. היתר הם ותיקים. פרוט הדבר ש-48,3% מתוך המספר הכולל של 52 אלף איס הם עולים חדשים וחיילים מסוחרים. הותיקים - אלה הם ברובם הגדול אנשים שבאו מן המחנות ומהצבא בסנת 1949.

זהו האינטרס של העולים היוסכנים כיום במחנה וכחך יצאו מסנו, שסוק העבודה לא יהיה פרוע ולא יהפך למצב של אנרכיה. הבינונו, איפא, כי אנו איננו יכולים לסכת בחיבוק ידים, אני מבקס, לכן, כי יצמצמו את הויכוח רק בנקודה זו, כי לסכת העבודה אינה אחראית לכל הנעשה בארץ. היא דואגת רק לדבר אחד - לספק עבודה לאיש הפונה אליה. אנו קבענו לעצמנו כלל שאנו דואגים לעולה ברגע שהוא עוזב את המחנה. אלה הם הגבולות שאנו עובדים בהם, והלואי שנצליח בגבולות אלה. מסום כך הבינונו גם, שאנו צריכים להגן על העולה החדש מפני ניצולו. כי על-פי-רוב הם אנשים שאינם מבינים דברים אלמנטריים של ערך הטבע, והם גם לא מבינים את הפרינציפ של עבודה מאורגנת. בהזדמנות זו עלי לציין, שכאן היתה כבר התנגשות בין תימנים יוסבי המחנות, לבין תימנים החיים כבר מחוץ לגבולות המחנות-הגרים בסכונת סעריה סליד פתח-תקוה, והרסומים בלסכת העבודה. עולים אלה אינם מבינים שלסכת העבודה, היא אשר צריכה לדאג לחלוקת עבודה לפי קריטריון מסויים, בהתחשב עם תור, ותק, זכויות וכד', והיא צריכה למנוע שסוק העבודה בארץ יהפך לבורסה של סרירים.

תנועת הפועלים בארץ מבינה, שהתחלת אנרכיה בטטח זה תביא לאנרכיה בטטחים אחרים של חיינו. היום זו התנגשות בזכויות העבודה, מחר זו התנגשות בזכויות הסיכון המאורגן, ואחרי כן סורה של התנגשויות בזכויות היסוב המאורגן החי בארץ.

כפי שכבר ציינתי מתפקידה של לסכת העבודה לדאוג לאנשים אלה ברגע שהם יוצאים מן המחנה, אבל אין זאת אומרת שאנשים היוסבים במחנה, אם הם בעלי מקצוע לא יסודרו בעבודה. ישנם מקרים רבים שאנו מסדרים את בעלי המקצוע שבין העולים החדשים עוד בהיותם במחנה העולים, כי יש מחסור רב בבעלי מקצוע בארץ. אנו מסתדלים להענות לכל פניה קונקרטיה של מחלקת הקליטה של הסוכנות היהודית בענין סדורם של עולים בעלי מקצוע. מחלקת הקליטה של

הסוכנות היהודית הביטה לנו רשימה של 1000 בעלי מקצוע. אני מניח שאת רובם נוכל לסדר בעבודה, בגלל הדרישה הרבה לבעלי מקצוע בארץ, מצד אחד, ומצד שני בגלל החוסר בבעלי מקצוע. עלי לציין, כי בשנת 1949, 71% מהעולים החדשים היו מחוסרי מקצוע - זהו אחוז מבהיל, מ-29% של בעלי המקצוע, היו 9% פקידים, או יותר נכון, אנשים שנרשמו כפקידים. חשבנו שנוכל לסדרם מיד בעבודה, כי יש מחסור רב בפקידים בארץ, אולם חלק גדול מהם נשאר ללא עבודה, כי נתברר בינתיים שאין הם מתאימים לעבודה, אם בגלל חוסר ידיעה מספקת, או בגלל חוסר ידיעת הספס.

זוהי בעיה רצינית מאד, והפעולה שלנו להכשרה מקצועית נמצאת רק בצעדיה הראשוניים. מדינת ישראל, על כל גורמיה, עדיין אינה מספיקה את מלוא הסכנה הרצינית שתצמח בפנינו בסנים הקרובות. עלינו לעסוק עתה לקראת ביצוע כל אותן המשימות המוטלות עלינו, ועלינו לעשות משהו למען אנשים אלה עוד בהיותם במחנה, ותהיה בזאת מן הברכה. כל יזמה שתבוא בענין זה תהיה מבורכת.

מחלקת הקליטה של הסוכנות היהודית התחילה עכשיו לפעול בכוון זה. מטרתה היא להמציא תעסוקה לאנשים היושבים במחנה. אולם במצב הנוכחי של תעסוקה, ומקורות התעסוקה העומדים לרשותנו - הננו יכולים לדאוג ולספק רק באותם האנשים העוזבים את המחנה, ובאותם בעלי המקצוע שינסו בארץ. זהו קו הפעולה שלנו שהוסכם עליו עם משרד העבודה, ובמסגרת זאת אנו פועלים.

מה היו תוצאות המסמרות :

בפתח-תקוה היתה ברבע בעיה של חוסר עבודה. (ברצוני להעיר לתשומת לב חברי ועדת העבודה, שבתוך המספר הכללי של מחוסרי העבודה, יש תמיד מספר של אנשים קסי-סידור, שגם אם תהיה תעסוקה מלאה במדינה - לא יהיה להם סידור ואני מעריך היום את מספרם בארץ ל-2500 עד 3000 איש. אלה הם אנשים שאינם סטובלים לכל עבודה. זוהי בעיה בפני עצמה שעדיין לא מצאנו לה פתרון, והיא מכבירה עלינו מאד). עם הסרת המסמרות הגענו לפתרון כמעט מלא של חוסר העבודה בפתח-תקוה, והסבה היתה פשוטה; בינתיים הגיע המרכז החקלאי לידי הסכם עם התאחדות האכרים על ביצוע סקיף של עבודות קיץ בפרדסים. לפי ההערכה שלנו יהיו לנו כ-250 עד 300 אלף ימי עבודה. (עבודות הקיץ בפרדס - עידור, גיזום, השקאה וכו'). זוהי תכנית רצינית אשר תוכל לפתור חלק ניכר של בעיות חוסר העבודה במוסבות בעונת הקיץ. אחד התנאים שהמסמלה העמידה ביחס לעזרה כספית לפרדסנות היה - ההלואה הכספית תינתן אך ורק במקרה שבפרדסים יועסקו אנשים אשר נתקבלו ע"י לשכת העבודה, היות והתשלומים נעשים ע"י לשכת העבודה. והיות והגיעו אלינו הזמנות נוספות, הודות להסכם שבין המרכז החקלאי לבין התאחדות האכרים, ונוספו עבודות טובות בפתח-תקוה, היתה התעוררות בצבור, והמסמרות הופסקו. איננו יודעים אמנם מה יהיה בעתיד, כי אנו תמיד נמשיך להלחם לעבודה מאורגנת, אולם אנו מקווים שמלחמה נגד העבודה הבלתי מאורגנת לא תהיה יותר, כי המסמרות של עבודה בלתי מאורגנת תהיה מצומצמת יותר, והנשק שאנו מסתמסים בו יהיה נשק יעיל. צריך להיות ברור שבזמן הפועלים המאורגן ולשכת העבודה שצריכה להיות אחראית לסדור העולים, לא תוכל גם בעתיד להטלים עם עבודה בלתי מאורגנת.

אם עבודות הקיץ תמתיימנה, ותחול הפסקה קצרה עד הקטיף - הרי שוב נעמוד בפני בעיה קשה של חוסר עבודה. אגב, אנו הצלחנו בארגון עבודת הקטיף, היות והגענו לידי הסכם עם האורזים, שלא יארזו את הפרי באם הוא יקטף ע"י עובדים בלתי מאורגנים.

עם כל הצורה הבלתי מיספסית שהמסמרות האלה קבלו, הרי הפעולה הזאת נעשתה לא מתוך התלהבות. אנו מבינים שאנשים היושבים במחנות ראויים בדרך-כלל לאהדה ולסימפטיה של הצבור, ובדאי שאיננו מעוניינים כי ישנו זמן רב במחנה, וכי זמנם במחנה ינוצל ע"י עבודה פרוטוקטיבית. עם כל אהדנו אליהם, הרי אין כל אפשרות שלא נהיה נאמנים לעצמנו ונאמנים לאינטרסים האמיתיים של

אותם העפלים אשר סחר יעזבו את המחנה. איננו יכולים לסבת בחינוך ידים ולראות שסוק העבודה נהרס.

האם נסיתם גם להסביר לעולים היושבים במחנות, בכתב ובעל-פה, את הסבב ?

היו"ר ע. גלובסון:

כן.

מר ביתן:
סרכז הלסכות.

מר בניר:
סרכז הלסכות.

הסברות נעשו, ובחלק מסויים הצליחו. היה חלק שהבין, אבל לא כולם.

נ. הרפז:

קודם כל הערה אחת למר כהן-סגור. חבר שהוא נמצא בוועדת העבודה ויט לו אפשרות להציג שאלה, יכל היה להציג את שאלתו בוועדה העבודה, ולא להעלות את הענין על סדר יומה של הכנסת. סחובתו הראשונה היתה להביא את הענין לוועדת העבודה, ואמנם קרה כבר סקרה דומה בוועדה אחרת, ואני סתנגד לכך. דוקא בוועדת העבודה היו אנשים שהיו יכולים למסור לחב' כהן-סגורי את האינפורמציה הדרושה והמלאה בענין זה. הדבר לא נעשה, ואינני יכל להסכים לכך, כי אנו יושבים מדי סנוע בסנוע, ואפסר היה להציג את הענין בפני הוועדה. לדעתי סבב זה איננו נורמלי. הייתי סבין לו חבר אחר, שאיננו חבר בוועדת עבודה, היה מעלה את הבעיה בכנסת.

אני סבור שכולנו בדעה סצריך להיות חוק על עבודה מאורגנת. בארץ של עליה, וכל צבור הפועלים וכל צבור העובדים בארץ רוצים בעליה, הרי איננו יכולים להתקיים אם לא תהיה עבודה מאורגנת. אני חוסב שכבר הגיע הזמן סועדת העבודה תטפל בדבר באופן רציני ותקבל מאת המססלה את הצעתה על חוק לעבודה מאורגנת. זה כמעט סנה סאנו מדברים בענין זה ולא הגענו עדיין להצעת חוק. אנו סמענו ססרת העבודה, כי לאחר שהיא טובה, החוק הזה יופיע לפנינו, והייתי מכס סב"כ ססרד העבודה סייסים לב לבקסחנו זו.

ועתה לעצם הענין: אנו רואה סזוהי סרדיציה של פתח-תקוה במסך כל סנות קיומה, וסורה של סוסנות אמה, סחיפסו תמיד דרך כיצד לא לקבל פועלים באופן מאורגן. היתה להם תקופה של עבודה ערבית, והיתה להם במסך כל הזמן תקופה של עבודה בלתי מאורגנת, אולם הדבר לא עלה בידם, כי הסוני הפועלים שהיו בארץ עסדו בתוקף על כך שהעבודה צריכה להיות מאורגנת. כי עלינו לדעת שהמסק לא יוכל להתקיים בלי עבודה מאורגנת. הקסיף לפני סנה, לולא היו מארגנים אותו, לא יכל היה לצאת לפועל - ובעלי הפרדסים יודעים את זאת. והם יודעים סאם הם יכנסו אתנו למלחמה - אין להם אפשרות לעבוד ולסלוח את הפרי, אבל יחד אם זאת הם ססתמסים בכל הסחת הדעת כדי סיוכלו להסתמס בעבודה בלתי מאורגנת, אני יודע וגם התאחדות האכרים יודעת היטב את הסוד הזה, סבלי הסכם אתנו לא יוכלו לבצע את העבודה, ובעיקר את עבודת הקסיף בפרדסים. אולם אם יש להם אפשרות, למדת שיק בוודים עושים זאת, הם ססתמסים בעבודה בלתי מאורגנת.

והיו הסברות במחנות, ולא רק עכסיו, אלא גם בתקופת הקסיף. אולם הסברות ויסיבות לחוד, ומעסים לחוד. חלק מהעולים אמר: אם אני יכל להרויח, מדוע לא אצא לעבודה. והיו כרוזים, ולא בספה אחת בלבד, והיו הסברות ע"י אנשים הסדברים בספתם, אולם ללא הואיל. והענין הוא לא רק בהסברה, לסרות שהדבר חסונב, אבל עלי לציין, סבקסיף היתה העבודה מאורגנת לפחות ב-95%, כי לא בכל מקום היו סכניסים את העולים החדשים מן המחנות באופן מאורגן לעבודה. אולם אחרי הקסיף נוצר דבר מסובה, סאותם העולים שהבינו זאת יסבו כסלים ואנסי המחנות עבדו.

אני חוסב שכל הרעש סנוצר ססביב לבעיה זו, והעמדה סנקטו העתוננים, באה מחוסר ידיעה ומחוסר הבנה בסורה בכל הענין.

זהו דבר אלמנטרי אשר מבין אותו כל
אחד. ביסיבא עם התאחדות האכרים הודיע כל אחד בפירוש שהוא אינו
עושה זאת, אבל כל אחד מהם עושה את המלאכה, כי לכל אחד חשבון מסלון.

אנו צריכים להבין כיס הבדל בין העולים
החדשים הנמצאים במחנות, ובין העולים החדשים אשר חיים על חשבונם
מחוץ למחנות. ברור שהאחרונים קודמים לסידור מאלה אשר חיים עדיין
על חשבון הסוכנות. הדבר עולה להם בהרבה פחות כסף, הם חיים במחנה
עם מטפחותיהם, יש להם קורת גג ואוכל, והם יכולים להרשות לעצמם
להרויח בחוץ. לא כן מצבם של אותם העולים אשר צריכים לחיות על חשבונם.
ובענין זה צריכה להיות הבנה אלמנטרית. ברור שצריך לסדר קודם כל
בעבודה את אלה שצריכים לחיות על חשבונם. זוהי זכותם.

אבל אינני פסור מלהגיד משהו בענין
העולים החדשים. קודם כל נעשית עכשיו עבודה גדולה הן מטעם הממשלה
והן מטעם הסוכנות היהודית בענין הוצאתם מן המחנות. אולם ברגע
שהם יוצאים מן המחנות הם נעשים סווי זכויות עם כל שאר העובדים.
אבל ישנה עוד פעולה אחרת וברצוני לעמוד עליה בקצרה. בתוך המחנות,
והם חמישה במספר: ראש-העין, בית-ליד, באר-יעקב, מחנה-ישראל והדרה -
שם מסדרת הסוכנות היהודית, ע"י חק"ל סחחי ירקות סיעבדואתם העולים
היושבים במחנות. ירקות אלה הולכים לסיפוק צרכי המחנה. עבודה זו
יכולה לתת יום או יומיים בסבוע לעובד, היינו: סבעים אלף ימי עבודה.
העולה אשר יעבוד בגן הירק יקבל סכר. אבל גם כן, לא את הסכר המלא.
הסוכנות תקבל את הכסף, והיא תשלם לעולה 80 - 70 גרוס ליום, פלוס
הכלכלה שהוא מקבל במחנה וסאר ההוצאות. על הסדר זה ישנה כבר הסכמה
עם חק"ל. הן עם הלשכות הדואגות לעבודה, והן עם הסוכנות היהודית.
הסוכנות היהודית תצטרך להרחיב את היקף הפעולה הזאת לאחר הנסיון
הראשון. הנסיון הראשון הוא 1600 דונם. אם דבר זה יסתדר, תהיה
גם אפשרות לתעסוקה, ולא רק תעסוקה בלבד, אלא הם גם ילמדו מקצוע,
ובחשך שיצאו ממחנה יהיה להם מוסג כל שהוא בחקלאות.

את הענין הזה יש להביא לכנסת ולהסביב
את המצב, אבל יחד עם זאת גם להסיר את הסיוט בטח זה של העניינים.
הדאגה הזאת איננה דאגה של אירגון אחד בלבד, זוהי הלשכה, אשר
מסתתפים בה כל אירגוני הפועלים, וכל החלטה בענין זה בתקבלה פה
אחד בכל המקומות ובכל הארגונים, ואני חושב את הדבר הזה לעבודה
חסונה מאד. כן אני חושב שיש צורך בהדרכת העולים, סידעו שהדברים
מסתדרים בארץ רק באופן פאורגן. דבר זה בהחלט חשוב.

ה. כהן-מנורי:
ברצוני לנגוע בהערתו של טר הרפז אם הייתי
צריך לעורר את הבעיה הזו בכנסת או לא.
אני חושב שלא פעם עוררתי בפני ועדת העבודה את בעיית העולים וסיכונם
במחנות. עוררתי פעם את שאלת סיכון העולים, ואמרתי לי שהדבר עומד
על סדר היום של הועדה, אולם עדיין סעיף פה בסאר פתוח. אני אינני
מצטער שעוררתי את הבעיה הזו מעל במת הכנסת. לא מפני שרציתי לעורר
את הבעיה דוקא מעל במת הכנסת, כי לוא הייתי רוצה לנקוט בדרך זו,
הייתי יכול מדי שבוע בסבוע להעלות על סדר יומה של הכנסת את בעיית
מחנות העולים, וגם אז לא היה די בכך. ואם לא עשיתי זאת עד עכשיו,
הרי זה מתוך התחשבות בכל מיני גורמים. אולם הבעיה הזאת חורגת
מכל מסגרת רגילה.

לדעתי הגורם לכל הבעיה הזאת שאנו דנים
בה כעת, הוא הסבל שבו נמצאים העולים במחנות. הם לא נמצאים בגן עין,
כשעולה עומד בתור ומקבל את האוכל בקופסת סרדינים, ונוסף לזה אוכל
שהוא איננו רגיל לו, ואיננו יכול לקנות לבנו חפיסת סוקולו -
ולענות זאת יש לו אפשרות לצאת לעבודה ולהטיב קצת כסף על מנת לקנות
מצרכים - הוא יעשה זאת. התנאים במחנה, הם אשר בלי ספק הביאו את
העולים לידי כך שהם יוצאים לחפש יום עבודה בחוץ. אני נגד זה שתהיה
עבודה בלתי פאורגנת, ואני נגד הורדת מחירים, אבל אני מבין ללבם
של אנשים אלה. אני גם נגד גיצול האדם, כי גם אני הייתי עובד עד אשר
נכנסתי לכנסת ואני מכיר את תנאי הפועל.

מל.

אבל ברצוני להדגיש, שכאן לא הינו מסמרות, אלא היה זה סצור, והסצור התבטא בזה שגם עולים אשר הלכו לבקר את קרוביהם ואת מכיריהם נעצרו ולא הורשו ללכת. וכאן אני רוצה לציין שעולים רבים, ובעיקר העולים התיסנים, יש להם קרובים בארץ, ואולי קרובים שהגיעו לפני זמן מה, אבל כבר הספיקו קצת להסתדר. הקרובים האלה עוזרים במידה רבה לעולים החדשים, בבגד, באוכל ובכסף, ובעיקר בעידוד. הסצור הזה מנע מאת האנשים ללכת לבקר את ידידיהם, ולהנות מעזרתם.

אין אני מודה בזה שהיתה הסברה מקיפה במחנות העולים על המצב לפני שהוסם הסצור. אני מסתובב הרבה במחנות העולים בין התיסנים, לא סמעי זאת מהם, ואני מתפלא מאד לסמוע את הדברים האלה מן ביתן. במקום כל ההמולה הזאת מסביב לסצור, אפשר היה לעשות אותם הדברים לפי ההצעות שהצעתי פעם. הצעתי פעם, בוועדת העבודה, שהעולים היוסנים במחנות לא יסנו בטלם, אלא יתעסקו בכל העבודות הפנימיות במחנה, כגון: עבודות נקיון, ביטול וכו', תמורת תשלום איזה שהוא. אולם בזמנו נאמר לי שזה בלתי אפשרי. אני הצעתי גם בזמנו את ההצעה בדבר גידול ירקות לסיפוק צרכי המחנה, והבטיחו לי אז שיעבירו את הצעתי, ולא עשו זאת. אני חושב שבמקום שלטת העבודה מקדישה מרץ להתלבטויות ודאגות, מוטב היה להקדיש אותו המרץ להחטת יציאת העולים מן המחנות, ולהדרכה ועצות ליוסני המחנות. פעם באתי למחנה עולים, והסברתי להם איך אפשר לחיות ולהסתדר בצורה אחרת מאשר הם רגילים לה. והם הודו לי על כך. סם לא מדברים אליהם בפה אלא בידיים. אני חוזר ואומר שלטת העבודה צריכה להסקיע מרץ ויוזמה על מנת לספק תעסוקה לעולים במחנות, ואז הבעייה של התחרות עם אלה היוסנים מחוץ למחנה תפחת. יש להבין שהעליה הזאת לא באה מאירופה ואין לה לא בגדים ולא כסף. אתם יודעים שעולים רבים הבאים מאירופה מביאים אתם גם כסף. אולם עולים אלה הם מחוסרי כל, ומקבלים את מידת האוכל הזעומה שלהם, ולא פלא שהם רוצים לספר את מצבם. אני יודע מקרים אחדים שמחוסר בגד חם מתו ילדים במחנות. אין זה נכון שהם סתים מפני שהם ילדים חלטים ורזים. בעיני ראיתי ילד נחמד שחלה קודם באדמת, ועד שהעבירו אותו לבית החולים הוא חלה בדלקת הריאות ומת.

אני אומר בפירוש, שאני נגד עבודה בלתי מאורגנת. אני סוכן לעזור בהסברה, ואני מקווה שאצליח בכך, אבל אינני יכול לקבל בסום אופן את הסיטה של סצור על המחנות.

אברהם אלמליח: יש לי רק הערות אחדות ואני רוצה לסמוע עליהן תשובה:

סמעי בענין רב את כל הנאורים שניתנו כאן, ולא צריך להסביר לי את ענין העבודה המאורגנת, ואת סאמסיה של שלטת העבודה. אבל אינני מסכים לדעתו של מר הרפז כי כאן לא היה סצור, כי היו אלה רק מסמרות. אולם אני מצטער לציין שלא דוקא בישראל, אלא כמעט בכל העתוננים שנתקבלו מחוץ לארץ נמסר כי היה כאן סצור. ויורסה לי לומר, מדברים כאלה אסורים לנו ומזיקים. קודם כל אסור לנו ליצור את הרוסם שיש כאן מחנות הסצור על יהודים. האם נאמת לא היתה בידי שלטת העבודה סום דרך אחרת אלא לעשות סצור. ואני קורא לזה סצור, כאשר לא נותנים לאנשים לצאת מן המחנה. האם אי אפשר היה למסל להעמיד מסמרות על יד פתח תקוה? אבל אינני יכול להבין שלא נותנים בכלל לצאת מן המחנה, וגם מסטרה נמצאת סם. אנו יצרנו רוטם בעולם שיש כאן מחנות, ויהודים עושים סצור. ובחוף לארץ יש אנשים סאינם מבינים זאת, יש יהודים סאינם מבינים זאת, וגם כאן אין מבינים את זה. האם כל אלה שיסנו במחנה יצאו לעבודה? היו בודאי אנשים רבים שהלכו לבקר את קרוביהם. ואני סואל טוב פעם האם לא היתה בידי שלטת העבודה דרך אחרת אלא דרך קיצונית זו אשר נתקבלה בעולם ובארץ כסצור.

ג. הרפז: דרך אחרת לא היתה, כי צריך היה להעמיד הסוני אנשים במסמרות.

אברהם אלטליח: נוצר סצב כזה, סאנטיס היוסביס במחנות ואוכלים לחם חסד אינם רוצים לעבוד. ואספר לכם עובדה אחת. אני סכיר מספחה היושבת במחנה תלפיות, ויס להם בת העובדת ומקבלת סכר סל - 25 ל י לחודס בתוספת אוכל. הוריה אינם עובדים, אבל היא נותנת את כל כספה להוריה. אולם כעבור זמן אסרה לי אותה צעירה שהיא איננה רוצה ללכת לעבוד, כי בין כך היא גרה במחנה ומקבלת סס אוכל, ולמה לה לעבוד ולתת את הכסף. האוירה במחנות גורמת לכך סאנטיס אינם רוצים לעבוד. ויס אחוז גדול מהם סיס להם דעה כזאת.

ח. כהן-מגורי: ברצוני לציין סבין עולי תיסן אין כאלה.

אברהם אלטליח: אני חושב שהמטרה לא תמיד צריכה לקדס את האמצעים, ולא צריך היה ליצור רוסיס כזה בעולם. אני אומר זאת מסום סאני דואג לפרסטיזס של המדינה שלנו. יס הרבה סתנגדים למדינתנו. הרוצים למצוא בה סומיס, ודבר כזה נותן להם הזדמנות מצוינת לומר סיס אנטיס ביסנאל היוסביס במחנות הסגר.

וסהו הרוסיס סנתקבל בארץ. כאן נתקבל הרוסיס כי סיד לאחר שהיה הויכוח בכנסת, לסכת העבודה נרתעה והסירה את הסצור. גם אם הסצור לא הוסר בגלל הויכוח בכנסת, אלא בגלל תנאים אחרים, הרי הקהל איננו יודע את זאת. הוא רק יודע סמיד לאחר הויכוח בכנסת הוסרו המסטרות. האם כולם הלכו לעבודה מאורגנת סיד אחרי הסרת המסטרות?

האם לא היתה דרך אחרת מאסר הדרך הקיצונית הזאת סאתם נקטתם בה?

ח. לסדן: יסנם דברים אלמנטריס וסובבניס, ואני חושבת את עצמי פטורה אחרי הסברתו של סר ביתן, לעמוד מחדס על הבעייה הזאת.

לסכת העבודה היא נאת הכח של האיס העובד על כל סובביו ועל כל חלקיו. זהו הביסוי האירגוני של חלוקת עבודה, ולא איכפת לי אם תקראו לזה מסטרות או סצור. כאן היו אינטרסיס וגורסיס, סלא סתוך המחנה, אלא סחוץ למחנה ואי אפשר היה להפסיק אותו אלא בדרך זו. אין לסכוח כי היתה תחכורה מאורגנת של אוטובוסיס סלקחו את הפועלים מהמחנה למקומות העבודה. כאן היה גם נסיון לנצל עבודה זולה של אנטיס הסוכנים לכל סכר, ואפילו הנסוך ביותר ובלנד סיצאו לעבודה.

אולם אני רוצה לדבר ולסיס לב לאותה בעיה סבין העולים עצמם. אני אומר סתנאי ההסברה שלנו במחנות הם דלים. זהו ציבור סמוטגיו בענינים אלה סצומצמיס, ויס להקדיס תסומת לב רבה לבעייה זו. אינני מקבלת את הסברתו של כהן-מגורי שהם הולכים לעבוד מפני שהדבר נחוץ להם. כאן עומדת בפנינו בעייה של מחנה אחד של אנטיס העומד סול המחנה הסני וזהו דבר קסה סאר. יכול להיות שהדבר נחוץ להם סאר מבחינה נפסית ומבחינת סיפור הכלכלה, כי יס להם הרגלי ביסול אחרים, ואנטיס רבים לא אוכלים את האוכל הסוגס להם. ייתכן סאר סזה נכון, אבל במצב התעסוקה הקסה סאנו נמצאים בו, סל 12 עד 15 יסי עבודה בחודס - אי אפשר להמסיך בכך, ואי אפשר לקפח את זכויות אותם האנטיס אסר צריכים לדאוג בעצמם לכלכלתם ולקיומם.

אני סוכרחה לחלק את האנטיס האלה לסניס ובצורה זו לראות את הבעייה הזאת. סר ביתן אסר סלסכת העבודה סוכנה תמיד להוציא סתוך המחנה את בעלי הקצוע. אבל אני חושבת סכל הדרך הזאת שהסוכנות היהודית צריכה להמציא רשימה של בעלי מקצוע, ואחר-כך לסכת העבודה צריכה לחפס אותם - זה עולה בזמן סרובה. וסכיון סיס ביקוס לבעלי מקצועות, הייתי מציעה סלסכת העבודה תפתח סניף במחנה. כלומר, סכל אותם האנטיס היוסביס במחנה זהם בעלי מקצוע, יפנו ללסכת העבודה, ולסכת העבודה בסקום תמצא להם סידור סחוץ למחנה. אני יודעת על מקרים רבים של אנטיס סאינם רוצים לצאת מהמחנה כל זמן סאין להם סידור.

מר ביתן:

סטרכז הלסכות. יט להביא בחשבון סיסנם עסרים וחמסה אלף בתי אב במחנות. פרוט הדבר, עסרים וחמסה אלף ימי עבודה בסבוע, מאין ניקח זאת?

ח. לסדן:

אולם אם תהיה לסכת עבודה במחנה, אפסר יהיה למצוא באופן מהיר יותר את בעלי המקצוע הנמצאים במחנה. כן אפסר להפוך את הבלתי מקצועיים במחנה, וזאת אנו צריכים לעשות, לבעלי מקצוע.

מה סקרה אתמול בראס העין, יכול לקרות סחר גם במקום אחר, זה יכול להיות בכל מקום. המחנות מסודרים במצב כזה, שהם דוקא מסביב למקומות מאוכלסים הסובלים מחוסר עבודה. אין אפילו מחנות בגליל. אולי לא היתה מתעוררת בעייה כזו לוא מחנות העולים היו נמצאים בגליל. דוקא שם הם היו יוצאים לעבודה.

אסר לחלוקת עבודה בין העולים, צריך שהם ידעו סיסנו קריטריון מיוחד לחלוקת עבודה, סיסנו מיסו סקודס יותר, אבל שהם בכל זאת אינם סחוץ לתחום.

האם לשכת העבודה מתגוננת רק בפני העולים אשר במחנות? הלא היא צריכה להתגונן, גם בפני אותם האנשים שהלשכה איננה יכולה לקלוט אותם - הלשכה איננה קולטת אנשים למעלה מ-50.

מר ביתן:

מה לעשות אם עירית תל אביב למסל, איננה מקבלת פועל קבוע כשהוא בגיל של 31.

ח. לסדן:

הלשכה טרם הציעה שום הצעה מתקבלת על הדעת להסדר אותם האנשים שהם קסיי קליטה. ואני רוצה להזכיר לחברי הועדה שלפני שנה הצעתי לסרת העבודה, סצריך להוציא חוק אסר סחייב העסקת חצרנים בבתיים. אמרתי אז סאינני חוסכת לחייב להעסיק חצרן בכל בית, אבל אפסר להעסיק חצרן לכל ארבעה חסיסה בתיים. אני מתכוונת לכך סתהיה חובת החזקת חצרנים, לניקוי הסדרגות, החצר וכו'. בעבודות אלה אפסר יהיה להעסיק את אותם האנשים שלסכת העבודה איננה יכולה לקלוט אותם ספאת גילם כיום עובדים בעבודות אלה אנשים שיס להם עבודה אחרת, אבל זוהי עבודה נוספת. הבעייה של אנשים קסיי-קליטה קיימת, ואפילו בתקופת הפרוספריטי היה אחוז ניכר של אנשים סאי-אפסר היה למצוא למענם עבודה בארץ. הם היו פונים ללסכות העבודה, אבל היא לא יכלה לדאוב להם. אני טוב חוזרת על הצעתי סצריך להוציא חוק הסחייב העסקת אנשים כחצרנים בבתיים, ואז לא יהיה סצור של ציבור זה על לסכת העבודה, ולסכת העבודה תוכל לפתוח את סעריה גם לבגיל הזה.

אידוב כהן:

במקרה או סלא במקרה איננו נמצאים כאן נציגי הבורגנות. אינני רוצה להיכנס לויכוח אם חבר הכנסת כהן-סגורי צריך היה להביא את הבעיה לכנסת, זוהי זכותו, אבל לדעתי הוא לא צריך היה לעשות זאת, והוא נכסל בזה. כל סאר הכעיות שהוא מעלה בענין המחנות, והתנאים הסודרים במחנות הן צודקות בהחלט. זוהי בעייה חסורה וכאובה ואנו צריכים לדון עליה בהקדם.

והערה לסר הרפז. לדעתי אם אנו רוצים להיות צודקים, אז אין להאשים אף איס בכל הענין הזה, אף לא את התאחדות האיכרים. כסס סההסדרות אינה יכולה להסיל ססטרת על סכר העבודה של כל פועל בנין, כן איננה יכולה

התאחדות האיכרים לעסות זאת. יש דברים שהם במסגרת החיים שאי אפשר לסנותם, וצריך להסאיר את הבעייה למרקסיסטיים. המצב בארץ הוא כזה שלמעטה אלפי עולים הנמצאים במחנות, עובדים מחוץ למחנה. הבעייה אינה זו שהעולים, היושבים במחנות, מרויחים למעטה יותר מן הפועל הגר מחוץ למחנה, כי אם הם מרויחים 2 ל"י ליום, ואין להם הוצאות, סכום גדול נסאר בידם. אבל יחד עם זאת עלי לציין צד חיובי - עולים רבים חסכו לעצמם על ידי עבודה כזו כ-200 או 250 ל"י, והכניסו את הכסף הזה כתשלום בסיכונל "עמידו", ואין בזה עוול. אולם הבעייה היא אחרת - הבעייה היא שבאותו מקום יש חוסר עבודה, והעולים האלה מקפחים אולי את זכויות אותם האנשים הגרים במחנה הסמוכה. וכאן אני רוצה לציין שלדעת המצור הסיטה, לא הצדיקה את עצמה. וסלא לגופו של ענין ברצוני לומר סמר אלסליח צדק במאה אחוז ביחס לרוסם שיצר המצור הזה בעולם. אבל גם כאן אני חושב שעסינו סביאה גדולה, הן ביחס לתוצאות המצור עצמו, והן ביחס לרוסם שהוא עטה. כפי סאמר לנו סר ביתן, לסכת העבודה הגיעה לכלל החלטה זו, סאחר סלא היתה לה כבר כל דרך אחרת על סנת למגוע את העולים האלה לצאת לעבודה. אם כן אני סואל מדוע לא נעסטה, כ-3-4 ימים לפני כן פעולת הסברה רחבה בעתונות ובעל-פה, כי לסכת העבודה מתכוננת להטיל את המצור מסיבות אלה ואלה, ועל ידי כך ליצור ברחבי המדינה את האוירה ואת הבנת הענינים למצבה של לסכת העבודה. פעולת הסברה כזו ופירסום הדבר, לפני סעוסדים לבצעו, היה מסיל באור אחר את כל הבעייה הזו, אפילו העתונות הבינה אחרת את כל הענין, סאסר לסכת העבודה נתכוונה לו, והציבור בוודאי שהבין אחרת. אפילו עתון כ"סעריב", פירסם סאסר של כלכלן סר י. זילבר, ולפי דעתו כל המצור לא בא אלא סתוך סיכסוך בין פועלי גבעת-הסלוסה הוותיקים לבין פועלי ראס-העין. לוא היתה הסברה סוקדמת, היה ד"ר זילבר מתבייש לפרסם סאסר סכזה. אפילו עתון רציני כ"הארץ" אסר הבין את הענין, הציג אותו בצורה סזוהי בעייה של סכר, ולא בעייה של חוסר עבודה.

וכאן אני רוצה לנגוע בהערותו של חבר הכנסת הררי, ביחס לאי חוקיותו של המעטה הזה. לדעתנו המעטה הזה הוא לא רק בלתי חוקי, אלא הוא גם תקדים מסוכן. לפי המסורת בארץ, על סקרים דומים, היו מסמרות במקום העבודה, כלומר: אי כניסה למקום העבודה; אבל אי-יציאה - דבר כזה עוד לא קרה.

אם חוק התעסוקה עוד לא הספיק לצאת סתוך סיבות סוננות, ויש לזכור שיש מצב סיוחד בתעסוקה, בייוחד בתעסוקה החקלאית סעובדים בה בעיקר עולים חדשים, אנו יודעים ספועל וותיק בארץ כבר איננו עוסק בעבודה זו. סקובל הוא אצלנו סעבודת פרדסנות ופיגום - זוהי עבודה לעולה החדס. אבל אני סבור, ססכיון סהחוק עוד לא יצא, ובגלל התעסוקה הזו יש צורך בחוק, סוצדק היה לוא הסתמסן בתקנות לסעת חרום נגד עבודה בלתי סאורגנת בפרדסנות, ואז לא צריך היה להסתמס באותם האמצעים, לסלכת העבודה הסתמסה בהם. כל מי שהיה ספר את התקנות האלה, היו מסילים עליו קנסות, ואז היו פותרים את הסאלה, ובמסך סבוע סבועיים הענינים היו ססתדרים.

ומלה אחרונה להצעתה של ח. למנץ. לדעתי אין פתרון לבעיה, אם לא נראה את כל העובדים כחסיבה אחת. אין לחלק את דורסי העבודה לאלה היושבים במחנה, ואלה היושבים מחוצה לו. אם נפתח סניף של לסכת העבודה בתוך המחנה, אזי במקרה של חוסר עבודה חפוד, יימצאו גם סס אנשים סידרסו זכויות וותק מכיון שהם רסומים כבר זמן רב בלסכה, או שהלסכה כסניף תדרוס תמיד את האחוזים סמגיעים לה סלסכת העבודה בפתח תקוה. לדעתי הצעה כזו אינה בת הגסמה. לדעתי יש ליצור תיאום מלא בענין העסקת עובדים של אנסי המחנות ומחוצה להם.

י. ססחוננית:
יש לי טענה לסר כהן-סגורי, על זה שהוא מצטער סאיננו סעלה בכל פעם את סאלת התנאים במחנות. הרי אין לסכוח סאנו קולטיף סאות אלפים איס, ואיס סאתנו לא היה סוכן לסמדים כאלה של עליה, ובעיקר עליה של סספחות, ומספחות ססופלות בילדים. זה אינו ענין קל, ובפרט סאחוז ניכר מהם הם עולים סאיננו צריכים רק לדאוג לסיכונם ופרנסתם, אלא ללמד אותם דרכי חיים

זהו ענין לא קל ודי חמור לדעת. ואי אפשר יהיה לתקן את המצב על ידי דטבוגיה בלבד.

ח. כהן-סגורי: והאם על ידי סתיקה נתקן את המצב?

י. ססחוני: לא צריך לראות את הענין הזה כהפתעה. צריך היה להבין מראש שאנו בעמור בפני קסיים גדולים לקראת קליטת העליה הזאת, ולא צריך להכתיים את המצב בכל הזדמנות שהיא. זה גם מספיע רע מאד על אותם האנשים העובדים במחנות והעוסיים את המלאכה הקשה הזו. מוטב לנו לראות את התמונה האסייתית כמו שהיא, ולבי דואב עליה כלבך. הבעייה היא כאובה ואנשים רציניים צריכים להתייחס אליה כרצינות. הדרך הטובה ביותר לתיקון המצב, עד כמה שזה יהיה בידינו, לכוא בהצעות קונקרסיות. יש לעודד... אותם האנשים אשר מתנדבים למלאכה הקשה הזאת, על מנת שיוכלו לעמוד במתח הזה. ובנידון זה יש לי טענה לגיטה הזאת, כי היא יוצרת רושם בלתי מוצדק.

כן יש להבין שאין אנו יכולים להסלים עם אנרכיה בטוק העבודה, זה פוגע בסכר העבודה, זה גם פוגע בזכויות אותם האנשים הזכאים לעבודה. מה שאמרו הח' אלמליח וא. כהן, זוהי מכה קשה בסבילי, זוהי מכה קשה בסבילי כשהיה צריך להתמסס במצור נגד אנשים אחרים היוצאים לעבודה, אבל היה הכרח בדבר, מסום שאנשים אלה קיפחו זכויותיהם של אחרים. אבל לעומת זאת אפשר לקבל את טענתו של חבר הכנסת הררי, שעצם הסצור הוא בלתי חוקי. כי ענין בלתי חוקי אומר בסבילי הרבה מאד. אנו צריכים להפוך את האנשים האלה לגורם חיוכי ולהכניסם למסגרת העבודה המאורגנת. אני תומכת בהוצאת חוק התעסוקה, ואני חושבת שבענין זה צריכים לנקוט בצעדיים חיוביים, על מנת לפתור את הבעייה.

ח. רובין: אני חוטס שקודם כל לגבי המצב הקיים לא יכול להיות פתרון שלם. אולם יחד עם זאת אינני יכול להסכים למצב הסודר כיום במחנות. לדעתי הפתרון היחידי שאנו יכולים למצוא לבעייה זו הוא קיצור מהותו של זמן שהותם של העולים במחנות. אני חוטב שהמססלה ובורטים אחרים, צריכים לעשות פעולה נרחבת ומקיפה על מנת לקצר את זמן שהותם של העולים במחנות. זוהי אינה בקורת בעלת אופי פוליטי, זוהי בקורת על מנת לספר את מצבם של העולים. במידה שיוחס הקצב להוצאת העולים מן המחנות, והכנסת העולים האלה למסגרת החיים הנורמליים, בה במידה נקל על סבלם, ונקל על קליחתם. אני תוסך בצעד הזה שעומדים עתה לעשות והוא: העבודה בסביל המחנה, על-ידי המחנה. כוונתי לגני-הירק וכו'. כאן אנו יכולים לתת תרופה מססית להתעסקות, סבלי לפגוע בזכויות האנשים הנמצאים בחוק, להקנות לאנשים האלה מקצוע, וזוהי לדעתי תרופתנו הרצינית ביותר להבטחת קיומו של העולה.

אשר למצב במחנות עצמם, לדעתי ישנם אמצעים סוניים, ואני רוצה לקרוא אותם במרכאות "אמצעים מסטרתיים", כי כל המוסגים האלה שאנו רבילים להם, ושהם חלק מחיינו, אינם ידועים לאנשים אלה, ועל-ידי הסברה בלבד לא נוכל להסיג את המטרה בסלמותה, ועד אשר נחנך אותם - הם יעזבו את המחנה.

אברהם אלמליח: אולם למען הזרמים בחיבורך, אתה טוען שהם כבר סביניים בטעה שהם יושבים במחנה.

חנן רובין: אני חוטב שאחד הדברים החשובים שהמססלה צריכה לעשות עכסיו הוא להוציא חוק בענין אירגון התעסוקה. לפני כטסה וחצי או טבעה חדשים הבטיחה לנו סרת העבודה כי חוק כזה יוגס לכנסת. אני מצטער לקבוע סעד היום הדבר לא נעשה, ולדעתי אין כל הצדקה לכך. אולם גם חוק כזה לא יפתור את חוסר

התעסוקה. התרומה הטובה ביותר שתוכל ועדת העבודה לתת היא, להמליץ על תכניות טובות, על סנת לקצר את זמן שהותם של העולים במחנות, ולהמליץ על אמצעים שיאפשרו את זאת.

ע. גלובסון: אני רוצה להזכיר, שבסוף הישיבה לאחר שנשמע את חוות דעתם של מר ביתן ושר פינקלסטיין, נצטרך לסכם את מסקנותינו, על סנת שנוכל להביאן בפני הכנסת כפי שהוטל עלינו.

עד כמה שאני זוכר כשהיה בזמנו דיון בכנסת בסאלות התעסוקה, הרי כל הסיעות הסכימו לרעיון העקרוני על עבודה מאורגנת, ונדמה לי שרק מר ספיר היה היחידי שהתנגד לעקרון הזה והתקיף אותו. ועדת העבודה רשאית, איפוא, לראות את העקרון הזה של עבודה מאורגנת כעקרון מקובל.

אני מצטער שחברי הועדה אשר דברו על המצור לא הזכירו את סקורו של הענין. העובדה העיקרית והיחידה היא בזה שבזמן שיש חוסר עבודה במוטבות, מצאו להם אנשים לנכון לתפוס את מקומות העבודה באופן בלתי מאורגן, או יותר נכון, נותני עבודה מצאו לנכון לתת עבודה לעולים במחנות, לא מתוך דאגה לעולים, אלא מתוך אינטרסים אחרים, אשר פוגעים בעיקרון של עבודה מאורגנת, ובזכותה של לסכת העבודה. בו בזמן שבלסכת העבודה רסוטים מאות אנשים בתור לעבודה, ומחכים כבר חצי שנה לתורם - יצאו מהמחנות עולים לעבודה. ברור לי שזוהי פגיעה חמורה ביותר בלסכת העבודה, ואם הגענו לכך, יכולות להיות פגיעות חמורות גם בסטחים אחרים, וכן ליקויים והפרעות רציניות בסוק העבודה המאורגן שלנו. אין זה כל-כך פשוט כאשר לסכת העבודה צריכה להסתלט על אלפי ימי עבודה, ובה בסעה רסוטים אצלה אלפי מחוסרי עבודה. כאשר אני אביא את הענין הזה לכנסת, אני מתכוון בסם ועדת העבודה להגיד את זאת, כי זו היתה לא רק פגיעה בלסכת העבודה, אלא פגיעה בסדינה.

ועתה לעצם המצור. ברור לנו שהמצור לא היה ענין נעים ביותר, ולא היה נעים לאותם החברים אשר החליטו לבצע את המצור. הענין איננו בזה שפועל אחד לוקח 1.800 ל"י ליום, והסני מוכן לקבל פחות. אין זו פרובלמה של קבוצת עובדים בסקום אחד, בה בסעה שקבוצה שניה באותו סקום מוכנה לקחת פחות. זוהי פרובלמה של חלוקת עבודה בכלל - של פרנסה לחלק אחד, וקיפוח פרנסה מהחלק השני.

מה שאמר חבר הכנסת רובין בענין המצב במחנות, והפתרונות להחטת יציאתם מן המחנות - הרי זה נושא לדיון מיוחד, שאיננו נוגע במיוחד לאותה סאלה שהטילה עלינו הכנסת לברר.

מה שנוגע לרוסם כלפי חוץ וגם כלפי היסוב, הרי נדמה לי שהועדה כולה יכולה לקבל מסקנות פה אחד, ולומר: שהאורגניזציה אשר פעלה להסגת עובדים לעבודה מחוץ ללסכת העבודה, היא אורגניזציה רעה ופוגעת במדינה. זוהי פגיעה חמורה. לדעתי עלינו גם לומר כי כל פגיעה בלסכה היום, היא פגיעה בעולים ובמפסרויות של סידורם בעבודה באופן רציונאלי. אפן עומדים עתה בפני תקופה של קליטת רבבות אנשים, וחייילים מסוחררים, ואנו מעונינים בחיזוקה וביצורה של לסכת העבודה, אשר אנו רואים בה גורם ממלכתי. אין הועדה דנה כעת באירגון לסכת העבודה, ואין היא באה לקבוע את סדריה, אבל מה שחשוב לועדה שלסכת העבודה היא אירגון ממלכתי, ואנו נגד כל פגיעה בה, ונגד כל הפקרות בסוק העבודה המאורגן. ועלינו להביא את מסקנותינו בפני הכנסת ברור זה.

מר ביתן: למר אלמליח אשר סאל אם לא היתה ללסכת העבודה דרך אחרת על סנת ללחום בעבודה הבלתי מאורגנת, הרי הסברתי כבר סקודם שאנו נסינו לעשות זאת הן על ידי הסברות בכתב ובעל-פה ועל ידי סיכנוע, וגם על ידי מסמרות בסקוטות העבודה, אולם היינו מחוסרי אונים. כאשר התחלנו במסמרות בראס-העין

נתברר בינתיים כי כאלפיים עד שלשת אלפים איש היו מתרכזים מסביבות נתניה ועד תל-אביב. אי אפשר היה גם לסגור את טבואות פתח-תקוה, כי מקומות העבודה מפורזים. אנו יודעים שלא היתה זו דרך סימפטית בטבילנו להטיל סגור על המחנה, אולם היינו חסרי אונים ולא היתה דרך אחרת.

מה היו הסיבות לנסיגה: הנסיגה באה, רק לאחר שנחתם ההסכם עם התאחדות האנרים. הודות להסכם זה אנו עומדים עכשיו בפני היקף עצום של עבודה בפרוסנות - מאתיים עד שלוש מאות אלף ימי עבודה, אשר יוכלו לפתור את בעיית חוסר העבודה לפחות לימי הקיץ, אולם כמובן רק אם תהיה עבודה מאורגנת.

ולטאלה מדוע לא הסברנו את הרקע מעל דפי העתונות, הריני מצטער לקבוע שעד עכשיו הגיעה הלסכה לפרסומת בעתונות רק כשהענין היה רצוי לה. בעקבות המקרה הזה ישנה יותר התעוררות, והיום תהיה לי פגישה עם עתונאים, ואולי תהיה זאת דרך להשבת המצב. מה שנוגע לסניפים במחנות העולים, הרי המלבטנו בטאלה זו והחלטנו שלעת עתה לא נפתח, כי לא נוכל לעמוד בפני הלחץ של דורסי עבודה במחנות, פרוט הדבר עוד עסרים וחסיסה אלף ימי עבודה בסבוע - ואין אנו יכולים לעמוד בזה. חוץ מזה ברצוני להעיר גם גם לא היינו מוצאים עובדים שהיו מוכנים לעבוד בסניפי הלסכה במחנות, כי הם היו צריכים להיות קרובים למכות, ולא היו יכולים לעמוד בזה. אשר לרסיסת בעלי המקצוע במחנות, ברצוני להעיר שאנו מקבלים את הרסיסת האלה במהירות ישר מסגנון הסוכנות ואין כל קשיים במציאת בעלי המקצוע במחנות.

לענין הגיל - זוהי בעייה סדרם פתרנו אותה, ועדיין איננו יכולים לעמוד בה. אנו אונדי עצה ביחס לאנשים אלה. אני מצטער לומר שאיננו יכולים לעמוד בנת אחת בשתי החזיתות האלה - הספקת עבודה לאנשים הרסומים בלסכות, והספקת עבודה לאנשים קסי-קליטה בעבודה. עם כל הקשיים שלנו עלי לציין שם - 98 אלף איש אשר היו רסומים בלסכות, 70 אלף איש יצאו כבר מהסיפול של לסכת העבודה, אבל בכל זאת נשאר אחוז מסויים שיש לנו קשיים בטידורם.

הציעו לנו באן להסתמס בתקנות לסעת חרום, כל מן שהחוק עדיין לא הוצא, ביחס להסדרת העבודה. אנו הצענו זאת כב בחודש נובמבר, אבל נאמר לנו שפנאינה מספסית לא בראי לנו לעסות זאת.

אני רוצה להביא לתסומת לב חכרי הועדה את מצבנו ולציין, שאם תגמרה תכונות הקיץ, הרי עד עבודות הקסיף, בערך בנובמבר, נעמוד בחדשים ספטמבר ואוקטובר בסב קסה ביותר, ובלי חוק, או בלי תקנות לסעת חרום יהיה פוגרום בססח התעסוקה בארץ.

בכל הבעיות האלה של הכסדת מקצוע, תיאום עם פעולת הסוכנות היהודית, בעיית הגיל ועוד ועוד - בכל הבעיות האלה שנזכרו כאן יש לספל בהקדם האפשרי, ולמצוא דרך לפרסום חוק אידגון המעסוקה.

אשר לבעיית הגיל, אני חוסכ סועדת העבודה צריכה היתה לצאת באפיל לא רק לעולים, אלא גם למעבידים.

ה. גהן-סגורי: האם ישנן תלונות מצד חכריים כלסכת העבודה בקשר להפליות בעבודה? אני שמעתי על מקרים סעובדיים בסמוכים זמן רב בתור, מסום שאחריים מקבלים עבודה סתוך למסגרת התור. אני סתכוון לאותן ההפליות לעוכריים בגלל הסתובבותם הספלגתית.

מר ביימן: כמידה שיסנן תלונות, יש לנו מוסדות הסטפלים באופן סיועד בתלונות האלה. אני רוצה לציין ייסנן תלונות רבות, ולאן דוקא בגלל הסתייכות ספלגתית. לצערי

יסגן תלונות רבות ואנו מסתדלים לטפל בכולן.

מר פינקלסטיין:

בא-כח מסדר העבודה. נדמה לי שרצוי יהיה שלא להסליך יותר סדי את יהב ינו על הגדרות חוקיות שאנו סחכים להן, כל כמה שלא חשוב יהיה להעמיד את חיינו על בסיס של מושגים חוקיים. אבל ישנם דברים בחיים שאינם מוצאים את פתרונם על-ידי הסדר הגנה חוקי או לא. ברור שהעובדה שמחנות העולים מרוכזים בצורה לא ראויה בארץ וכאופן מקרי אינה מקילה על מצבנו. הריכוזים הם בעיקר על ידי ריכוזים אחרים שנוצרו על ידי העולים החדשים בערים נטושות בכפרים נטושים ובמוסבות. הסדר זה איננו רצוי, אבל הוא מקרי, כי אנו מסכנים את העולים במחנות צבאיים שעמדו לרשותנו. אמנם ישנם גם מחנות צבא במקומות מרוחקים יותר, כגון בגליל, אבל הסוכנות היהודית לא יכלה להשתכס בהם, כל זמן שהיו פעולות איבה, ומקומות אלה לא היו ראויים לסיכון רבנות עולים. זוהי הסיבה שרוב העולים מרוכזים דוק באותם המחנות מסביב למוסבות, וזוהי הסיבה שהדבר מכביד על התעסוקה במוסבות אלה. גם העולים היוצאים מהמחנות, נסארים בעיקר בסביבה זו כגון: פתח-תקוה, רמלה, לוד, יהודיה, עקיר. והענין איננו כל-כך פשוט. אנו יודעים שאילו היו המחנות מפוזרים בחלקי הארץ השונים, הרי עד שהשיכון הקבוע היה מסתדר, היתה אפשרות לעולים אלה לצאת מן המחנות ולהיות בורס סותף בעבודה, כמו בצפת, יבנאל, וירוסלים. ברור שזוהי בעייה של התחרות, ואם יבוא היום לעשות הסדר בכיוון זה, פירושו ליצור הפלייה מאד מאד מסוכנת, ושום דבר לא ימצא את פתרוננו על ידי כך מלבד תסבוכת נוספת. הפתרון היחידי המעשי, היא התכנית של דיסקולציה של היוצאים מן המחנות. וכן הנסיון של יציאה מן המחנות באופן מהיר ביותר.

יש לציין כי גם היום עובדים מאות אנשים, עולים היושבים במחנות באלפי עבודות, בלי מחלוקת ובלי מסמרות מצד אף אחד. כוונתי לאותם העולים שנקלטו בעבודות נורמליות, ואף אחד לא קם למחות נגד הדבר הזה, משום שסם נקלטו עובדים שיש להם משלה-יד, או שיש להם נתונים אחרים המאפשרים להם להקלט בעבודה.

אשר לפרוצש יציאה מהיר מן המחנות, עלי לציין שאמנם עד עכשיו היתה קצת הזנחה בשה, אבל ישנם אנשים, אפילו בעלי מספחות, שהם יכולים למצוא מקורות סחיה סחוץ למחנה, וצריך היה לאפשר לאנשים אלה לעזוב את המחנה בהקדם, מבלי לחכות לאותו התור שהיה נהוג עד עכשיו, הם היו מפנים את מקומם לאנשים אחרים, שלצערנו צריכים עדיין להסאר במחנה, אבל יציאתם היתה מקילה על הנסארים. עד היום הדבר הזה לא נעשה, אבל עכשיו התחילו לחשוב על כך. הסוכנות היהודית חושבת ליצור מחנות מעבר לאלה אשר יכולים בקלות יותר להקלט במסק החיים שלנו, לעבוד בחוץ ולפרנס את עצמם.

עד עכשיו היו עיכובים רבים ביציאה מן המחנה, לסדות שהיו מספחות רבות יכולות לעזוב אותן בתקופה קצרה יותר. הסיבה היתה משום שלגבי תכניות השיכון היו לסוכנות שיטות מיוחדות, היא היתה מסיינת את המספחות לפי נתונים שונים, של וותק, של מקרים מוציאלים, של קסיטים וכו'. ואם היה מקום מסויים שלסם היה אפשר לסלוח כסלוס מאות מספחות המסוגלות להקלט בעבודה, הרי לפי המיון של הסוכנות היהודית - זכות בחירה ליציאה מן המחנה - היו מגיעות למקום זה אמנם 300 מספחות, אבל הרבה פחות עובדים.

וכאן גם הבעייה של הספקת אהלים. אנו יודעים את הקסיים שיש לסוכנות בהסגת אהלים, כי לסם הסגתם אנו זקוקים למטבע זר. והסאלה היא אם כדאי להסקיע מטבע קסה באהלים אלה, או מוטב להסקיע את הכסף בבנינים ולהחייס את הבאת חסרי הבניין.

כמו-כן ברור שיש להסקיע עבודה רבה כדי לפתח את הכוסר המעסי של העולים בזמן שהותם במחנות, כדי להפכם לחוסר אקטיבי במערכת החיים שלנו.

החוק בדבר התעסוקה סוכן, אבל יס עוד צורך לתאם אותו, אם נביא אותו במהירות, לא תהיה זו מהירות ראויה לסבח, תהיה זו רק מהירות פורמאלית, אבל למעשה נצטרך להכניס בו עוד תיקונים רבים.

לעצם הבעיה על סאלת יוסבי המחנות, אינני חושב צריך לערכב דבר בדבר. אם אנו נעודר עתה את סאלת התנאים במחנות, הדבר הזה אולי היה מועיל, אבל פירוס הדבר, להציג סאלה כאובה אחת סול סאלה כאובה אחרת, ולא ברור לי איזו מהן כאובה יותר - אם סאלת התנאים במחנות, או בעיית חוסר העבודה מחוץ למחנות. אין לסכוח סזו אינה בעיה פסוסה כל-כך, אם פתח תקוה למסל קלטה בסטך החדסים האחרונים כאלפיים מספחות. תוספת כזאת בבת אחת אינה בעייה קלה בסצב התעסוקה שלנו. קסה סאד להעמיד זה סול זה את הבעייה של תעסוקה לעולים היוסבים במחנות, ותעסוקה לעולים שיצאו לפני זמן קצר מן המחנות. זוהי בעייה סורכבת סאד, ולא בזה סנפריס יסי עבודה לסובת יוסבי המחנות, על חסבון אלה סיוסבים מחוץ לסחנה, נוכל לתקן את הסצב. להיפך, על ידי כך ייהרס כל הנסיס לא רק של העבודה הסאורבנת, אלא תהיה שז פביעה חסורה באותם אלפי העולים אשר עזבו כבר את המחנות, וסצבם הכלכלי רופך בלאו הכי.

היסיבה ננעלה בסעה 13.45
